

OPMARS NAAR DJOKJA?

rukken. De verbittering in Batavia was groot – alle Nederlandse autoriteiten hadden de overtuiging dat een unieke kans om de Republiek geheel uit te schakelen, werd verzuimd, en zij conformeerden zich dan ook slechts ten dele. Met instemming van van Mook gaf Spoor op de ochtend van de 4de bevel om van middernacht af 'alle acties welke terreinwinst zouden beogen', stop te zetten, evenwel: 'de bezetting van plaatsen, gelegen in het gebied waarover de Nederlandse macht zich uitstrekt, (zal) ongestoord . . . voortgang vinden.'¹ Van een algemeen staakt het vuren was dus op 5 augustus (de dag waarop de Republiek het verzoek van de Veiligheidsraad inwilligde) geen sprake. Op de 4de waren in grote haast enkele van belang geachte plaatsen bezet en werd de bezetting van de westelijke helft van Madoera, waar een ontstellende hongersnood heerste, voltooid – op de 5de en volgende dagen werden binnen het met strepen op de kaart aangegeven gebied 'waarover de Nederlandse macht zich uitstrekt', Republikeinse strijdkrachten nog uit tal van plaatsen verdreven. Vervolgens werden op Java de eenheden snel gehergroepeerd teneinde, zodra het kabinet-Beel er verlot toe gaf, naar de twee centra van de Republiek op te rukken: Djokjakarta en Soerakarta.

Voor de meeste militairen van de Nederlandse krijgsmacht was het onbegrijpelijk dat daarmee werd getalmd.

*

'Produkt' was in zoverre geslaagd dat inderdaad de delen van Java en Sumatra waar de meeste grote ondernemingen lagen, bezet leken te zijn.² Er was door de terugtrekkende Republikeinse militairen veel vernield – de Nederlandse troepen hadden opdracht, de naar die ondernemingen terugkerende functionarissen zoveel mogelijk hulp te verlenen. Vracht-auto's met voedsel, medicamenten en textiel volgden op de militairen, artsen en verpleegsters kwamen in actie. Allen kregen een duidelijk beeld van de ontstellende nood waarin op Republikeins gebied talrijke paupers verkeerden.

¹ Résumé van Spoors exposé op de ochtendbespreking van 4 augustus 1947, *NIB*, dl. X, p. 216 e.v. ² Op Sumatra lagen daar 61 % van de rubber-, 67 % van de thee-, 56 % van de oliepalm- en 84 % van de vezel-ondernemingen, op Java 70 % van de rubber-, 92 % van de thee-, 59 % van de koffie-, 91 % van de kina- en 86 % van de cacao-ondernemingen alsmede de meeste suikerfabrieken.